

ÖĞRETMENLERİN ÖZGÜVEN DÜZEYLERİNİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİYLE KIYASLANMASI

COMPARISON OF TEACHERS' CONFIDENCE LEVELS WITH THEIR DEMOGRAPHIC

CHARACTERISTICS

Önder EVCÜMAN¹, Coşkun ÖZEN², Didem HASAR³, Nida KESKİN⁴, Asuman BÜBER⁵

Makalenin Alanı: Eğitim Teknolojileri

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi

22.09.2022

Kabul Tarihi

22.09.2022

Anahtar Kelimeler

Okul,
Öğretmen,
Özgüven.

Özet

Öğretmenler meslek yaşamlarının ilk gününden itibaren karşılarında söylediklerini anlamayan çalışan ve merakla bakan öğrencilerle karşı karşıyadırlar. Öğretmen ister göreve yeni başlasın ister çok iyi bilmediği bir konuyu öğretmeye çalışsın daima öğrencilerinin ona inanması için özgüvenli olmak durumundadır. İstanbul ili Maltepe ilçesinde görev yapan öğretmenlerin özgüven düzeylerinin demografik özellikleriyle ilişkisinin araştırıldığı çalışmada öğretmenlerin demografik özellikleriyle özgüvenleri arasında bir ilişki olmadığı sonucuna varılmıştır.

ArticleInfo

Received

22.09.2022

Accepted

22.09.2022

Keywords

School,
Teacher,
Self-confidence

Abstract

From the first day of their professional life, teachers are faced with working students who do not understand what they are saying and look with curiosity. Whether the teacher is just starting out or is trying to teach a subject he doesn't know very well, he always has to be confident in order for his students to believe him. In the study in which the relationship between the self-confidence levels of the teachers working in Maltepe district of Istanbul and their demographic characteristics was investigated, it was concluded that there was no relationship between the demographic characteristics of the teachers and their self-confidence.

1.GİRİŞ

Günümüzde iyi bir öğrenme ortamı yaratmak için öğretmenlerin sadece mesleki bilgi ve deneyime sahip olması yeterli olmamaktadır. Öğrenciyi motive edebilmek ve öğrencinin davranışını değiştirebilmek için öğretmenin de kendine güvenmesi gerekir (Çolak, 2019: 37). Yetenekleri konusunda özgüveni yüksek olan öğretmenler, kendini geliştirmeye açıktırlar. Öğrencilerine başarılı bir öğrenme ortamı sağlamaya çalışırlar (Seferoğlu, 2004: 85). Bu nedenle, başarılı bir öğrenme ortamı için öğretmenin özgüven düzeyi gerekli bir faktördür. Sözleşmeli öğretim, öğretmenler arasında farklı koşullar ve farklı çalışma ve yaşam koşulları

¹Orhangazi İlkokulu, İstanbul, e-mail: onderevcuman@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7860-1506 (Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

²Atatürk İlkokulu, İstanbul, e-mail: coskunozen@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-2268-0695

³Küçükalya Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, İstanbul, e-mail: didemhasar@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3198-0331

⁴Atatürk İlkokulu, İstanbul, e-mail: nidakeskin@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1713-8869

⁵Maltepe Halk Eğitim Merkezi, İstanbul, e-mail: asumanbuber66@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-3737-5052

yaratır. Bu durum ve koşullar Türk Eğitim Sisteminin doğrudan kullanıcısı olan sözleşmeli öğretmenlerin çeşitli sorunlar yaşamalarına neden olabilmektedir. Sözleşmeli öğretmenlerin özellikle stres ve özgüven açısından sorun yaşadıkları düşünülmektedir. Sözleşmeli öğretmenler, kadrolu meslektaşlarıyla birlikte çalıştıkları için bulundukları konum gereği stres ve özgüven kaybı yaşayabilirler.

1.1. Özgüven Kavramı

Özgüven, bireylerin davranışlarında çok önemli bir faktördür; İnsanların yapabilecekleri hakkında olumlu düşüncelere sahip olmak, karşılaştıkları olay ve durumları kontrol edebileceklerine inanmak, bağımsızlık, kendini sevme, kendine güvenme ve kendini kabul etme gibi duyguların iyi olduğunu bilmesidir. Umut; kişinin başladığı işte başarılı olacağına olan inancı, iyi olma hali ve bunun sonucunda çevresindeki insanlarla barış ve mutluluk içinde yaşamasıdır (Akagündüz, 2006: 107).

Güven kişisel bir duygudur. İyi bir şey ya da kötü bir şey olabilir. Olaylar karşısında kendini beğenmişlik halidir. Güven duruma, konuma, duruma ve olayların gidişatına göre değişebilir. Bireylerin özgüven düzeyleri de duygularını etkiler. Ayrıca kişinin bu değerlendirmelerden aldığı duygu ve düşünceler davranış değişikliklerini de içermektedir (Çakırlı, 2017: 58).

1.2. Öğretmende Özgüven

Öğrenme sürecinin başarılı olabilmesi için öğretmenin görev ve sorumluluklarını yerine getirebileceğine dair güçlü bir inanca sahip olması gerekir. Çünkü özgüveni yüksek bir öğretmen, bildiği bilgileri başarılı bir şekilde öğretim bilgisine dönüştürebilir (Uysal ve Gürol, 2018: 116).

Donanımlı bir öğretmenin kendinden emin olması beklenir. Öğretmen seçiminde yapılan sözlü sınavlarda adayın özgüveni (%20) kriterlerden biridir. Eğitim ve öğretim sisteminin başarılı olabilmesi için en büyük görev öğretmenlere düşmektedir. Çünkü eğitim sisteminde en önemli olan öğrencinin zihinsel ve ahlaki gelişimini sağlayacak kişi öğretmendir (Çolak, 2019: 85).

Ayrıca okulda okutulan çocuklar, anne babalarından sonra öğretmenleri tarafından en iyi örnek alınan kişilerdir. Kendinden emin olmayan bir öğretmen, öğrencisinin güvenini artırmada pek yardımcı olmayabilir. Bu bağlamda öğrencilerde somut olmayan etkilerle davranış değişikliği sağlayan öğretmenlerin özgüven düzeyleri önemlidir (Mutluer ve Özdoğan, 2006: 31).

Özgüveni artırmanın başlıca yolları arasında egzersiz yapmak, geri bildirimde bulunmak gibi yöntemler var gibi görünüyor. Bunlara ek olarak öğretmenin aylık geliri artırılarak özgüven düzeyi artırılabilir. Çoklar ve Çalışkan (2019) tarafından yapılan bir çalışmada aylık geliri yüksek olan öğrencilerin özgüven düzeylerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Araştırmanın bulguları öğretmenlerin özgüvenleri ile demografik özellikleri arasındaki ilişkinin araştırılması ile konuyla ilgili alanyazın oluşmasına katkı sağlamaktadır. Öğretmenlerin mesleki yeterlikleri konusunda kendilerine daha fazla güven duyabilmeleri ve mesleklerini daha verimli gerçekleştirebilmeleri için gelecek çalışmalara yapılan araştırma ışık tutacaktır.

1.4. Araştırmanın Amacı

Yapılan çalışmada öğretmenlerin özgüven düzeylerinin belirlenmesi ve demografik özellikleriyle ilişkisinin boyutunun ortaya konması amaçlanmaktadır.

1.5. Problem Cümlesi

Öğretmenlerin özgüven düzeyi demografik özellikleriyle arasında anlamlı ilişki var mı?

1.6. Alt Problemler

- 1.Özgüven düzeyi yaşa göre farklılık gösterir mi?
- 2.Özgüven düzeyi cinsiyete göre farklılık gösterir mi?
3. Özgüven düzeyi medeni duruma göre farklılık gösterir mi?
4. Özgüven düzeyi eğitim durumuna göre farklılık gösterir mi?
5. Özgüven düzeyi okuldaki görev süresine göre farklılık gösterir mi?
6. Özgüven düzeyi meslekteki görev süresine göre farklılık gösterir mi?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, veri toplama süreci ve verilerin analizi açıklanmaktadır.

2.1. Araştırma Deseni

Çalışmada öğretmenlerin özgüven düzeyleriyle demografik özelliklerinin araştırıldığı çalışmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Bu yönetime göre araştırılan bir olay, kişi veya nesnenin bağlamı ve doğası anlatılmaya çalışılır (Karasar, 2014).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini İstanbul ili Maltepe ilçesinde görev yapan 160 öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcıların cinsiyetleri aşağıdaki tabloda belirtilmektedir.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Gruplar	Cinsiyet		TOPLAM	
	Kadın	Erkek		
	f	f	f	%
	130	30	160	100

Tablo 1 incelendiğinde 130 kadın katılımcı, 30 erkek katılımcı olmak üzere toplam 160 kişilik çalışma grubunun olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Özgüven Ölçeği: Araştırmada öğretmenlerin özgüven düzeylerini ölçmek için Akın'ın (2007) geliştirdiği "Özgüven Ölçeği" kullanılmıştır. Özgüven Ölçeği, iç özgüven (17 madde) ve dış özgüven (16 madde) olmak üzere 2 alt faktör ve toplam 33 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin faktör yük değerleri 0,31 ile 0,75; iç tutarlılık katsayıları ise ölçeğin tamamı için 0,83, iç özgüven için 0,83, dış özgüven için 0,85'tir. Toplam madde korelasyonları ise 0,30 ile 0,72 arasındadır. 33 maddeli Özgüven Ölçeği, 5 dereceli likert tipi hazırlandığı için ölçekten alınabilecek en yüksek değer 165, en düşük değer ise 33 olabilmektedir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı değerleri iç özgüven için 0,97, dış özgüven için 0,87, ölçeğin tamamı için 0,94 olarak bulunmuştur. Bu araştırmada ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı değerleri iç özgüven için 0,90, dış özgüven için 0,76, ölçeğin tamamı için 0,92 olarak bulunmuştur.

2.4. Veri Toplama Süreci

Anketler uygulama kolaylığı sağladığı ve daha geniş kitlelere ulaşabilmek için Google Form üzerinde katılımcılara ulaştırılmıştır.

2.5. Veri Analizi

SPSS 26.0 istatistik programı kullanılarak ölçek soruları T-testi ve Anova testiyle sonuca ulaştırılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın verilerine dayalı olarak elde edilen bulgulara ve bulgulara ait yorumlara yer verilmektedir.

3.1. Birinci probleme ilişkin bulgular

Özgüvenin yaş bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 2. Özgüvenin Yaş Bakımından İncelenmesi

	Yaş	n	Ort.	ss	F	p
İç Güven	25-35	40	1,9338	,54781	1,003	,369
	36-45	67	1,8016	,42243		
	46-60	53	1,8380	,46531		
Dış Güven	25-35	40	2,0203	,65281	,032	,968
	36-45	67	1,9925	,48431		
	46-60	53	2,0083	,57388		

Analiz sonuçlarına göre iç güven ve dış güvenin yaş bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.2. İkinci probleme ilişkin bulgular

Özgüvenin cinsiyet bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Özgüvenin Cinsiyet Açısından İncelenmesi

	Cinsiyet	n	Ort.	ss	t	p
İç Güven	Kadın	130	1,8783	,48850	1,682	,897
	Erkek	30	1,7098	,35762		
Dış Güven	Kadın	130	2,0255	,58427	,293	,695
	Erkek	30	1,9146	,41147		

Analiz sonuçlarına göre iç güven ve dış güvenin cinsiyet bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.3. Üçüncü probleme ilişkin bulgular

Özgüvenin medeni duruma göre farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T-testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 4.Özgüvenin Medeni Durum Bakımından İncelenmesi

	Medeni Durum	n	Ort.	ss	t	p
İç Güven	Bekar	39	1,8220	,49391	-,376	,794
	Evli	121	1,8546	,46442		
Dış Güven	Bekar	39	2,0000	,58243	-,060	,870
	Evli	121	2,0062	,55041		

Analiz sonuçlarına göre iç güven ve dış güvenin medeni durum bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.4. Dördüncü probleme ilişkin bulgular

Özgüvenin eğitim durumu bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Özgüvenin Eğitim Durumu Bakımından İncelenmesi

	Eğitim Durumu	n	Ort.	ss	t	p
İç Güven	Lisans	112	1,8755	,51395	1,406	,237
	Yüksek Lisans	48	1,7794	,34375		
Dış Güven	Lisans	112	2,0246	,60354	,474	,492
	Yüksek Lisans	48	1,9583	,42941		

Analiz sonuçlarına göre iç güven ve dış güvenin eğitim durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.5. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular

Özgüvenin okulda görev yapılan süre bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Özgüvenin Okulda Görev Yapılan Süre Bakımından İncelenmesi

	Okulda Görev Süresi	n	Ort.	ss	F	p
İç Güven	1-5 yıl	75	1,8722	,49776	,662	,577
	6-10 yıl	34	1,7457	,38470		
	11-20 yıl	44	1,8783	,50145		
	21 yıl ve üzeri	7	1,8655	,34420		
Dış Güven	1-5 yıl	75	2,0150	,58800	,825	,482
	6-10 yıl	34	1,8860	,42403		
	11-20 yıl	44	2,0838	,62325		
	21 yıl ve üzeri	7	1,9732	,20684		

Analiz sonuçlarına göre iç güven ve dış güvenin okulda göre yapma süresi durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.6. Altıncı alt probleme ilişkin bulgular

Özgüvenin meslekte görev yapılan süre bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 7. Özgüvenin Meslekte Görev Yapılan Süre Bakımından İncelenmesi

	Meslekte Görev Süresi	n	Ort.	ss	F	p
İç Güven	1-6 yıl	16	1,9779	,49908	,722	,540
	7-11 yıl	35	1,8504	,53521		
	12-19 yıl	45	1,8719	,42940		
	20 ve üzeri	64	1,7941	,45625		
Dış Güven	1-6 yıl	16	2,0430	,57813	,282	,838
	7-11 yıl	35	2,0214	,66073		
	12-19 yıl	45	2,0472	,48525		
	20 ve üzeri	64	1,9561	,54574		

Analiz sonuçlarına iç güven ve dış güvenin meslekte görev yapma süresi durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

4. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Analiz sonuçlarına göre iç güven ve dış güvenin yaş bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir

Güven ve dış güvenin cinsiyet bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Hergüner ve Gül'ün (2019) yapmış olduğu araştırmada okulda çalışan kadın yöneticilerin erkek yöneticilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek dış özgüvene sahip olduğu görülmüştür. Çalışma bulgusu araştırma bulgusuyla örtüşmemektedir

İç güven ve dış güvenin medeni durum bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Uysal ve Gürol'un (2018) yaptığı çalışmada öğretmenlerin özgüvenleriyle medeni durumları arasında bir ilişki tespit edilmemiştir.

İç güven ve dış güvenin eğitim durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Aslantaş (2022) Sözleşmeli Öğretmenlerin Stres Düzeyleri İle

Özgüvenleri Arasındaki İlişki isimli çalışmada öğretmenlerin özgüvenleriyle eğitim düzeyleri arasında bir ilişki tespit etmemiştir.

İç güven ve dış güvenin okulda göre yapma süresi durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Güven ve dış güvenin meslekte görev yapma süresi durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Aslantaş (2022) yaptığı çalışma sonuçları araştırmamız ile örtüşmektedir.

4.1. Öneriler

Çalışmamız İstanbul iliyle sınırlıdır. Bundan sonraki çalışmalara farklı iller de dahil edilirse ülke genelinde öğretmenlerin özgüven düzeyleri tespit edilebilir.

Çalışmada nitel yöntem kullanılmıştır. Gelecek çalışmalarda karma yöntem tercih edilebilir.

Öğretmenlerin özgüven düşüklüğünün sebepleri kontrol edilerek bu sebepler üzerinde farklı araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Akagündüz, N. (2006). *İnsan yaşamında özgüven kavramı*. İstanbul: Ümraniye Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü Yayınları

Akın, A. (2007). Öz-güven Ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (2), 167-176.

Aslantaş, M., B. (2022). *Sözleşmeli öğretmenlerin stres düzeyleri ile özgüvenleri arasındaki ilişki*, (yüksek lisans tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Çakırlı, N. (2017). *Anne- babaların çocuk yetiştirme tutumları ile 5-6 yaş aralığındaki çocukların özgüven düzeylerinin incelenmesi*. (yüksek lisans tezi). Doğu Akdeniz Üniversitesi. Kuzey Kıbrıs

Çoklar, A., ve Çalışkan, M. (2019). Öğretmen adaylarının özgüvenleri ile teknoloji kullanımları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 86-98

Çolak, G. (2019). *Öğretmenlerin özyeterlik algıları ile iş stresleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (yüksek lisans tezi). Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kastamonu.

Hergüner, B. ve Gül, M. (2019). Okul yöneticilerinde özgüven düzeyini etkileyen faktörler: Trabzon örneği. *Academic Review of Humanities and Social Sciences*, 2(1), 1-18.

Karasar N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi*, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Mutluer, S. Y. ve Özdoğan, Ö. T. D. (2006). *Özgüven oluşmasında manevi değerlerin rolü*. (yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlilikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 58, 40-45.

Uysal, A., ve Gürol, M. (2018). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretime yönelik özgüven ölçeğinin geliştirilmesi. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 4(2), 70-82.